

М. Я. ПОГОРІЛКО, аспірантка УКУ, Львів

ВІЙНА І МЛИН: ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ МЛИНАРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА У ЛЬВОВІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТ.

Пропонується аналіз особливостей ведення млинарського господарства у Львові в другій половині XVII – на початку XVIII ст., здійснений на основі понад 150 договорів оренди. Договори оренди підписували господар-орендар та місто-власник. У них зазвичай детально фіксувалися умови та застереження щодо поводження з млином, яке могло зумовити його занепад. Цей відрізок часу є надзвичайно важливим, адже постійні військові облоги підкосили економічний розвиток міста та околиць і фактично призвели до занепаду міста.

Ключові слова: Львів, млини, міське господарство, облога, орендарі.

Вступ. У розвитку львівського господарства в цілому та млинарства зокрема XVII ст. позначилося високою динамічністю, але й певною неоднозначністю. Якщо в першій половині століття спостерігалось постійне збільшення кількості млинів, підвищувався технологічний рівень, то в другій половині XVII – на початку XVIII ст. нестабільне суспільно-економічне становище негативно вплинуло на розвиток міського господарства та млинарства. Цими несприятливими обставинами були постійні воєнні конфлікти на території Речі Посполитої.

Виклад основного матеріалу. Для власників млинів та млинарських господарств у ранньомодерний період завжди існувала небезпека позбутися свого майна. Найчастіше це траплялося через повені, пожежі або напади ворогів. У договорах оренди, які підписували господар-орендар та місто-власник, зазвичай детально фіксувалися найдрібніші умови та застереження щодо неакуратного поводження з млином, яке могло зумовити його занепад чи руйнування. Мельники-орендарі зобов'язувалися доглядати, ремонтувати, будувати, насипати та ремонтувати греблю, за можливості допроваджувати додаткову воду для водяного колеса [1, с. 33]. Обов'язок доглядати млин та не доводити його до руйнування був дуже суворим; невиконання могло стати причиною втрати права на оренду.

Зазвичай, всі фінансові видатки на матеріальне забезпечення млина та господарських приміщень лежали на орендарях. Однак в договорах оренди доволі часто був присутній пункт щодо надання містом фінансової допомоги (за рахунок зменшення податків), матеріалів (деревини), чи робочої сили для ремонту орендованого млина (за рахунок виконання повинностей).

Окрім належного поводження з млином, орендарі зобов'язувалися берегти його від вогню, паводків, інших стихійних лих. У випадку пожежі відбудова повністю здійснювалася за рахунок орендаря: «...de nowo swym sumptem restaurowac u postawic...» (...наново своїми стараннями реставрувати та поставити...) [2, с. 153]. Якщо ж млин зазнавав руйнації внаслідок паводків, міська адміністрація зазвичай звільняла від сплати податків, а часами навіть допомагала у відновленні млина деревом чи іншими матеріалами.

Нестабільна суспільно-політична ситуація другої половини XVII ст. призвела до того, що млинарство зазнало значних труднощів у своєму функціонуванні. Оскільки всі млини розташовувалися за межами мурів, на території передмість та міських сіл що належали до юрисдикції магістрату Львова, то в часи військових облог чи нападів вони і найбільше потерпали. Зрештою, велика кількість млинів зникла не через руйнацію, а з причин зменшення кількості населення на цих територіях [3, с. 27].

У тогочасних джерелах містяться численні описи знищення поселень та міських передмість як ворожими, так і «власними» військами. Таке трапилось у 1648 р., коли під час наступу козацько-татарського війська від проводом Богдана Хмельницького міська влада прийняла рішення спалити околиці міста: «знищити вогнем усі передмістя, аби неприятель не мав жодного доступу до міста і не міг йому шкодити...» [4, с. 269].

Саме в 1648 р. в договорах оренди з'явилися приписи про потенційну військову загрозу від «...Nieprzyiacielia Koronnego...» та можливі наслідки для господарів. За цієї ситуації орендарі вважали себе безсилими і покірно покладалися лише на Божу ласку – «...czego Boze uchoway podczas tey arendy...» (...від чого Боже захисти під час цієї оренди...) [2, с. 142]. Також в кожному договорі описувався порядок відновлення млина та господарства після його знищення.

Для різних млинів прописувалася різна форма відшкодування. Для одних – звільнення від сплати чиншів, допоки господарство не відновить діяльність. Для відбудови інших місто зобов'язувалося надати матеріали, а всі роботи мали проводитись за рахунок орендарів. Треті мали відновлювати будівлі за власний кошт. Це залежало від різних факторів: від міри руйнації, від вкладу господарів у розвиток господарства перед його знищенням, від економічного та фінансового становища міста.

Термін оренди млина міг тривати від трьох років до трьох пожиттєвих. Найчастіше господарі отримували господарство у користування на термін три пожиттєвих – на час тривалості життя господаря, його дружини та сина чи доньки.

Традиційно новий договір оренди складався по завершенню дії попереднього. З середини XVII ст. ситуація змінилась, і у випадку знищення або пошкодження млина внаслідок військових дій, власники складали новий договір, умови якого передбачали надання пільг протягом всього періоду відбудови.

Оскільки в другій половині XVII ст. напади на Львів були дуже інтенсивними, нові орендарі часто не встигали відновити млин, як він знову був знищений. Історія фактично кожного з львівських млинів надзвичайно показова з огляду на характеристику умов тогочасного життя, способу виживання та ведення господарства в умовах періодичних військових нападів і руйнувань.

У 1634, 1637 та 1638 рр. два Пельчинські млини (розташовувалися на сучасній вулиці Вітовського, м. Львів) надавались орендарям у користування на три роки. Однак, вже в 1650 р. з огляду на цілковите знищення одного та руйнацію іншого млина «...od kozaków spustoszały...» (...спустошений козаками...), договір оренди був складений на 15 років з умовою відбудування та реставрації млинів за кошт

орендарів [2, с. 204-205]. Відбудовані млини знов були зруйновані під час Генеральної Військової Комісії, що відбувалась у Львові в 1662 і 1663 рр. [5, с. 77]. Після знищення, місце їх розташування деякий час пустувало, не приносячи жодного прибутку місту, тому міські економі шукали заможного господаря, який би своїм коштом відновив будівлі. Цими господарями стало подружжя Вавринця і Магдалени Соберайовичів. Вони підписали договір оренди на ґрунт (оскільки млини були повністю знищені) терміном на 15 років, протягом яких сталося багато подій: помер господар Вавринець; його вдова Магдалена вийшла заміж за Яна Лаговчика; млин та приналежні до нього господарські приміщення були зруйновані, а став та гребля – знищені під час турецької облоги 1672 р.: «...nietylko budynku, takže u sprzęt młynarski z naczyniem, ale u stawek u grobla wniwecz przeiazdem nieprzyiacielskim zredowana u przekorpana została...» (...не лише будівлі, також млинарське устаткування з посудом, але і ставок і гребля зовсім переїздом ворожим знищена і перекопана була...) [6, с. 23-24].

Недалеко від Пельчинських млинів розташовувалися Свинорийські млини (локалізація – сучасна вул. Стуса, м. Львів), які мали подібну історію. Перший Свинорийський млин (Порохівня) був зведений близько 1578 р. Під час козацько-татарської облоги Львова 1648 р. споруду знищили, а берег ріки Свинория пустував до 1652 р. Згідно контракту 1652 р., міщанин Ян Пісарські з дружиною взяли в оренду ґрунт над рікою: «...takowy pusty brzeg od tatarow u kozaków spustoszały z ogrodem u polkiem...» (...такий пустий берег від татарів і козаків спустошений з городом і полем...) на термін три пожиттєвих [2, с. 250].

1666 року Софія Маріанна Данішевська – вдова шляхетного пана Казимира Данішевського, писаря коронного скарбу, за 1000 злотих викупила в подружжя Пісарських право оренди на два свинорийські млини (перший контракт на берег р. Свинория, де подружжя Пісарських вибудувало млин з помешканнями; другий – на пустий берег на свинорийських ланах, де колись стояв млин Порохівня) [5, с. 102-104]. Однак, згідно із загальними умовами оренди міських млинів, орендарям заборонялося передавати право оренди на млини іншій (шляхецькій чи духовній особам), тому подружжя звернулося до лонгерії з проханням дозволити їм передати вдові Данішевській своє право оренди двох свинорийських млинів, у зв'язку зі старістю та неміччю: «...w podeszłych latach swoich niemogąc rady pomienionym ґruntom dac...» (...в літніх своїх роках не можуть дати ради згаданим ґрунтам...) [5, 104].

Під час турецької облоги в 1672 р. свинорийські млини були знищені, а берег та землі навколо зруйновані. У 1676 р. місто віддало в оренду ці території мельнику млина на Пельчинському ставі Блажею Жовнежовічові та його дружині Регіні Бабянківій терміном на 12 років за умов відбудування млина за свій кошт [7, с. 262].

Інший Свинорийський млин (між Порохівнею та міською цегельнею) був зведений Семіоном Свинорийчиком, який за його ж господарювання був спустошений до такої міри, що наступник Ян Свинорийчик з дружиною, відбудовував млин своїм коштом практично з фундаменту [1, с. 161-163]. Але 1648 р. цей млин знов був цілком знищений: «...przez Nieprzyiacielia Koronnego funditus

zniesiony...» (...Коронним ворогом знищений дотла...), після чого в 1649 році міщани Ярош Стринський Шнецер і Софія Рокитянка підписали контракт терміном на 15 років і зобов'язалися вибудувати «...porządny u stateczny młyn...» (...порядний і статечний млин...) [2, с. 178]. Однак ці господарі не виконали своїх зобов'язань оскільки у 1651 р. право оренди на берег ріки та побудови млина було надане міщанам Яну Пісарському та його дружині Емерентії Татавічовній, які, зрештою, і вибудували млин. В 1666 р. право на нього, а також на Порохівню викупила Софія Мар'яна Данішевська, а в 1672 р. він був черговий раз знищений та пустував до 1676 р., поки не був викуплений Блажеєм Жовнежовічем.

Згодом, через старість, Блажей втратив можливість тримати господарство в порядку, занедбав млин та приналежні до нього господарські будівлі й землі: «...brzeg ze młynem nad spustoszały, tudzież pola z łączką y z sadem opustoszone i insze nalezytosci do niego, iako rowy ktoredu woda idzie zalazle i zasypane...» (...берег з млином спустошені, також поля і луки і з садом спустошені та інші приналежності до нього [до млина], як рови, якими вода іде, засипані...) та продав їх за 500 злотих «особі грецької релігії» – «człękowi greckiey religiey», без відома лонгерії [8, с. 86]. Оскільки, чоловік не мав права самостійно продавати млин, його викликали до суду. У результаті, місто знайшло нового господаря – Томаша Будного, який повернув 500 злотих нелегітимному орендарю млина, оплатив решту платежів та у 1694 р. разом з дружиною Софією отримав право оренди свинорийського млина терміном два пожиттєвих [8, с. 85-86].

Цікавою є історія млина Папірні (Брюховицький млин Папірня), збудованого за власні кошти Симоном з Бжезін в 1585 р., а в 1648 р., як і решта львівських млинів, зруйнованого. Однак це не завадило наступному орендарю Яну Гринвальтсу в тому ж році взяти млин у п'ятирічну оренду. Після смерті орендаря наступними власниками стали Петро Прима з дружиною, які в 1653 р. отримали від міста млин в оренду на термін три пожиттєвих, за умови реставрації спустошеного млина. У 1668 р. відбулось чергове знищення млина та греблі: «...przez nieprzyiaciela Koronnego to jest Moskwę y Kozaków spalony, y zniesiony iako tesz y groblą przecz zniesioną y zerwana...» (...ворогом Корони, тобто Московою і Козаками, спалений і знищений як також і гребля дотла знищена і зірвана...) [9, с. 58]. Новий договір був підписаний на тих самих умовах, що і попередній. Єдиною відмінністю було врахування того, що орендарі вже витратили значні кошти на реставрацію і в разі справної оплати чиншів міські економи обіцяли повністю звільнити подружжя від інших податків та повинностей, окрім державних та військових [9, с. 61]. Через чотири роки, після чергового знищення млина (цього разу під час облоги турків) подружжя підписало цей договір вдруге.

Фактично, за час володіння млином, подружжя Петра Прими та Анни пережило козацьке і татарське знищення 1648 р., московське спалення 1655 р. та напад турків 1672 р. Наступне знищення цього млина відбулось в 1695 р., однак, на основі доступних джерел неможливо з впевненістю сказати, хто на цей час володів млином – подружжя Петра та Анни, чи їх син Павло та невістка Марина.

У цьому ж договорі оренди говориться про знищення млина та мало не щорічні військові напади, а також про те, що це не єдине, від чого страждали господарі: «... więc my bacząc tak częste szkody y ruiny uroczywzy przez wielkie incursye nieprzyiacielskie y depaktacye przez panow związkowych, noviter uczynione i przez niemcow saskich i [...] takze przez domowych koronnych Zołnierzow, niemał cogoczne dokuczenia...» (...отож, бачачи таку часту шкоду і руїну, що здійснена великими нападами ворога і зловживаннями панів зв'язкових, тепер здійснених і саськими німцями [...], а також домашніми коронними жовнірами, мало не щорічні докучання...) [10, с. 285].

Відомо, що від Павла Прими млин Папірня відійшов до сина Андрія Прими згідно контракту 1726 р. [11, с. 23].

Млин Кліся (Клішовський, Клісовський млин в Брюховичах) був збудований у 1566 р., з 1576 р. перебував у власності мельника Щеснего, який хоч і отримав його у оренду на 40 років, однак, де-факто був його пожиттєвим користувачем [12, с. 350]. Наступним орендарем став Ян Клісь – лонгерський писар, від якого млин і отримав свою назву. Термін його оренди також складав 40 років, однак господар помер раніше. Користуючись традиційним правом переходу права оренди млина по родинній лінії, зяті Яна – Станіслав Козловський та Григорій Германовіч з дружинами звернулися до лонгерії з проханням надати контракт на оренду млина в Брюховичах, зважаючи на те, що батько Ян Клісь продав кам'яницю в місті та всі виручені кошти вклав у реставрацію млина, таким чином не залишивши їм нічого у спадок [13, с. 338].

Економи міста позитивно відгукнулися на прохання нащадків «...aby nietylko tym ktorzy miastu służą samym ale y potomkom ich...» (...аби не тільки тим, хто служить місту, але і нащадкам їхнім...) та надали їм Клішовський млин в оренду на 15 років [2, с. 135]. Однак, зовсім скоро обидві доньки Яна Кліся овдовіли та не могли добре господарювати і виплачувати чинш, а млин довели до руйнації та спустошення. Через це місто наказало вдовам шукати орендаря та доброго господаря для господарства: «...nakazalismy ubogiem wdowom, aby one o arendarza do tego młyna Kliszowskiego, ktorzyby cura sumptu sua et opera ten młyn restaurował, postarały się y nam go presentowały...» (...наказали вбогим вдовам, щоб вони шукали орендаря для того Клішовського млина, який би своїм коштом і працею той млин реставрував, і нам [міським економам] його презентували...) [2, с. 135]. Ними стали Іван Васильович та його дружина Марушка Блехарчанка. Зважаючи на великі витрати на реставрацію млина (міські економи оцінили ремонт господарства у 300 злотих), Іван з дружиною просили та отримали від міста підтвердження того, що після смерті вдів вони отримають повноцінне право оренди на цей млин. Окрім контракту з містом, подружжя орендарів підписало ще один договір безпосередньо із вдовами за участі їхнього опікуна — пана Шимона Козловського, в якому Іван Васильович та Марушка зобов'язувалися безкоштовно молоти збіжжя вдовам та, в разі небезпеки, надати їм помешкання при млині [2, с. 139].

Під час облоги Львова у 1655 р. цей млин був повністю знищений. Вже наступного року Іван Ігнаткович з дружиною та сином взяли в пожиттєву оренду

пустий берег ріки для зведення на ньому млина. Однак, це подружжя так і не вибудувало млина, оскільки в наступному договорі оренди 1685 р. йдеться про пустий берег, що не приносить жодного прибутку місту ще від часу Козаччини: «... brzeg Kliszowski pusty od Kozaczyzny zadnego emolumentu do lonheriy nieczyniący...» (...Клішовський берег пустий від Козаччини жодного прибутку до лонгерії не приносить...) [10, с. 41-42]. Договір 1685 р. між лонгерією та Василем Поповичем Чеперовським з дружиною Христиною Пачеховічною та їх дочкою Анною теж був підписаний на термін трьох пожиттєвих, однак, оренда протривала неповні три роки, допоки подружжя добровільно: «...jawnie, iasnie u dobrowolnie...» не зреклося свого права на вже збудований млин на користь Яцента Куриловича, його дружини Маріанни та доньки Анастасії за 1100 злотих відступного [10, с. 42].

Висновки. Отже, з проаналізованого матеріалу можна зробити висновок, що постійні військові дії та війни на території Речі Посполитої в XVII ст. мали великий вплив на економічний розвиток Львова. Як результат того, що передмістя та міські села не були захищені фортифікаціями чи іншими захисними спорудами, в часі військових облог ці території та їхнє населення страждали найперші. До знищення нерухомості, а в даному випадку – млинів, також додавались постійні військові збори та зловживання своїм становищем військових комісарів, про що також неодноразово згадується в договорах оренди.

Можна з впевненістю сказати, що нестабільна ситуація в Речі Посполитів та постійна військова небезпека в другій половині XVII ст. призвели до ослаблення міста та до його економічного занепаду у XVIII ст.

Список літератури: 1. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* - Центральний державний історичний архів України у Львові. – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 881. 2. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* - Центральний державний історичний архів України у Львові. – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 883. 3. *Baranowski B. Polskie młynarstwo.* – Zakład narodowy imienia Ossolińskich. – Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1977. – 146 s. 4. *Зубрицький Д.* Хроніка міста Львова. – Львів: Центр Європи, 2002. 602 с. 5. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* - Центральний державний історичний архів України у Львові. – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 884. 6. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* - Центральний державний історичний архів України у Львові. – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 886. 7. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* Центральний державний історичний архів України у Львові. – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 885. 8. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* - Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДІАЛ). – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 887. 9. *Книга запису прибутків від пропінатії та нового чопового податку.* - Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДІАЛ). – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 942. 10. *Книга запису прибутків від пропінатії та нового чопового податку.* - Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДІАЛ). – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 943. 11. *Книга реєстрації королівських маєтків і прибутків від них.* - Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДІАЛ). – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 931. 12. *Zubyk M. Gospodarka finansowa Miasta Lwowa w latach 1624-1635.* -Lwów, 1930. - 496 s. 13. *Книга запису договорів між економією та мешканцями міста.* - Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДІАЛ). – Ф. 52. – Оп. 2. – Спр. 882.

Bibliography (transliterated): 1. *Knyha zapysu dohovoriv mizh ekonomijeju na meshkancjamy mista.* - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 881. 2. *Knyha zapysu*

dohovoriv mizh ekonomijeju na meshkancjamy mista. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 883. **3.** *Baranowski B.* Polskie młynarstwo. – Zakład narodowy imienia Ossolińskich. – Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1977. – 146 s. **4.** *Zubrytskyj D.* Khronika mista Lvova. – Lviv: Tsentr Yevropy, 2002. 602 s. **5.** *Knyha zapysu dohovoriv* mizh ekonomijeju na meshkancjamy mista. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 884. **6.** *Knyha zapysu dohovoriv* mizh ekonomijeju na meshkancjamy mista. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 886. **7.** *Knyha zapysu dohovoriv* mizh ekonomijeju na meshkancjamy mista. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 885. **8.** *Knyha zapysu dohovoriv* mizh ekonomijeju na meshkancjamy mista. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 887. **9.** *Knyha zapysu prybutkiv* vid propinaciji ta novoho chopovoho porjadku. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 942. **10.** *Knyha zapysu prybutkiv* vid propinaciji ta novoho chopovoho porjadku. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 943. **11.** *Knyha rejestraciji korolivskych* majetkiv i prybutkiv vid nych. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 931. **12.** *Zubyk M.* Gospodarka finansowa Miasta Lwowa w latach 1624-1635. - Lwów, 1930. - 496 s. **13.** *Knyha zapysu dohovoriv* mizh ekonomijeju ta meshkancjamy mista. - Tsentralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Lvovi. – F. 52. – Op. 2. – Spr. 882.

Надійшла (received) 10.11.2014

УДК 94(477.83-25):[334.012.2:631.363.2] «165/17»

Війна і млин: особливості ведення млинарського господарства у Львові у другій половині XVII ст. / М. Я. Погорілко // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми історії України. – Х.: НТУ «ХПІ», 2014. — № 54 (1096). – С. 94-101. – Бібліогр.: 13 назв.

Пропонуються аналіз особливостей ведення млинарського господарства у Львові у 2 половині XVII – на початку XVIII ст., здійснений на основі понад 150 договорів оренди цього періоду. Договори оренди підписували господар-орендар та місто-власник. У них зазвичай детально фіксувалися умови та застереження щодо поводження з млином, яке могло зумовити його занепад. Цей відрізок часу є надзвичайно важливим, адже постійні напади на місто підкосили економічний розвиток міста та околиць, та, фактично, призвели до занепаду Львова.

Ключові слова: млини, Львів, міське господарство, орендарі, облога Львова.

УДК 94(477.83-25):[334.012.2:631.363.2] «165/17»

Война и мельница: особенности ведения мельничного хозяйства во Львове во второй половине XVII в. / М. Я. Погорилко // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми історії України. – Х.: НТУ «ХПІ», 2014. — № 54 (1096). – С. 94-101. – Бібліогр.: 13 назв.

Предлагается анализ особенностей ведения мельничного хозяйства во Львове во 2 половине XVII - начале XVIII в. Исследование сделано на основе более 150 договоров аренды этого периода. Договоры аренды подписывали хозяин-арендатор и город-собственник. В них обычно подробно фиксировались условия и предостережения относительно обращения с мельницей, которое могло обусловить его упадок. Этот отрезок времени является чрезвычайно важным, ведь постоянные нападения на город подкосили экономическое развитие города и окрестностей, и, фактически, привели к упадку Львова.

Ключевые слова: мельницы, Львов, городское хозяйство, арендаторы, осада Львова.

A war and a mill: mill economy of Lviv in the second half of the 17th – early 18th century / M. Y. Pohorilko // Bulletin of NTU «KhPI». Series: Actual Problems of the History of Ukraine. – Kharkiv: NTU «KhPI», 2014. – № 54 (1096). – S. 94-101. – Bibliogr.: 13. – ISSN 2079-0813.

In this article we offer an analysis of the peculiarities of city economy in example of mill in Lviv in the second half of the 17th – early 18th century. It is based on more than 150 lease agreements of that period between city administration and renters. The lease agreements were signed by the tenant, and the city is the owner. They usually detail was recorded conditions, and warnings regarding the treatment of the mill, which could lead to its decline. This period is extremely important for the history of Lviv, because the constant attacks on Lviv crippled economic development of the city and its suburbs, and, in fact, led to the decline of the city, which can be seen during the XVIII c.

Keywords: water mills, Lviv, city economy, renters, the siege of the city.